

Kommunfullmäktige i
Örebro kommun
Hallsbergs kommun
Laxå kommun

Kumla kommun
Lekebergs kommun
Askersunds kommun

Lindesbergs kommun
Nora kommun

Revisionsberättelse för år 2017

Vi har utsetts av förbundsmedlemmarna att granska den verksamhet som bedrivits av direktionen under år 2017.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet, förbundsordningen och förbundets revisionsreglemente.

Granskningen har haft den omfattning och inriktning samt givit det resultat som redovisas i bilagan "Revisorernas redogörelse" och därtill fogade bilagor nr 2-4. I revisorernas redogörelse framgår revisorernas ekonomi, förvaltning och administration.

Vi bedömer att direktionen har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt, i allt väsentligt, tillfredsställande sätt. Räkenskaperna bedöms i allt väsentligt vara rättvisande.

Direktionen har i budget 2017 och verksamhetsplan 2018-2019 samt årsredovisning 2017 angett verksamhetsmål och riktlinjer som är kopplade till begreppet "god ekonomisk hushållning". Man har beslutat om fyra finansiella mål och ett verksamhetsmål. Av redogörelsen framgår att tre av de fyra finansiella målen uppfyllts dock inte verksamhetsmålet. De mål som inte uppfyllts avser att verksamhetens nettokostnader inte ska överstiga medlemsbidraget samt att personalomsättningen för räddningspersonal i beredskap skulle minska jämfört med föregående år. Orsaken till årets underskott är ett särskilt beslut av Direktionen att göra större inköp utöver budgeterade belopp och avser därför inte den ordinarie verksamheten.

Sammantaget anser vi därför att utfallet avseende god ekonomisk hushållning i huvudsak är uppnått varför slutsatsen är att man bedrivit verksamheten på ett ekonomisk effektivt sätt.

Vi tillstyrker att förbundsdirektionen och de enskilda förtroendevalda beviljas ansvarsfrihet.

Vi tillstyrker att förbundets årsredovisning för 2017 godkänns.

Örebro 2018-03-19

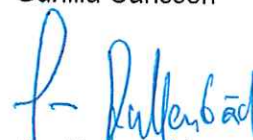

Jan Rohlén

Lars Billström

Gunilla Carlsson

Kurt-Erik Gullberg

Birgitta Hultin

Jan Kallenbäck

Roland Karlsson

Christina Müntzing

Till revisionsberättelsen hör bilagorna:
Revisorernas redogörelse (nr 1)
De sakkunnigas rapporter i olika granskningar (nr 2-4)

Building a better
working world

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2017

Nerikes Brandkår

2018-03-14

Anders Pålhed

Building a better
working world

1.	Sammanfattning.....	3
2.	Inledning	4
3.	Syfte	4
3.1	Metod.....	4
4.	Granskning av årsredovisningen	5
4.1	Förvaltningsberättelse.....	5
4.2	Resultaträkning	7
4.3	Balansräkning.....	7
4.4	Finansieringsanalys	8
4.5	Redovisningsprinciper och noter.....	8
5.	Övriga frågor	8

1. Sammanfattning

Revisorernas uppgift är bl.a. att pröva om räkenskaperna är rättvisande vilket innebär att bedöma om de är upprättade i enlighet med lag om kommunal redovisning och tillämplig normgivning, främst Rådet för kommunal redovisning. Granskningen sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv för att besvara följande revisionsfrågor:

- a) Ger den upprättade årsredovisningen tillräcklig upplysning om verksamhetens utfall, dess finansiering och ekonomiska ställning i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar?
- b) Är räkenskaperna rättvisande?
- c) Är efterlevnaden av balanskravet uppfyllt?
- d) Är årets resultat enligt årsredovisningen och under året bedriven verksamhet förenlig med "god ekonomisk hushållning"?

Revisionsbevis:

- a) Vår sammanfattande bedömning är att årsredovisningen innehåller de upplysningar som krävs avseende verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar.
- b) Vår bedömning är att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande i enlighet med gällande lagar och god redovisningssed.
- c) Vi instämmer i kommunalförbundets bedömning att det uppkomna negativa balanskravsresultatet för 2017 kan regleras dels mot resultatutjämningsreserven (RUR), dels genom att ianspråkta tidigare balanserat eget kapital varefter inget balanskravsunderskott längre föreligger. Man har ett relativt högt eget kapital varför vår bedömning är att den föreslagna hanteringen kan vara rimlig trots att det inte är lagstiftarens mening att detta utgör sådana synnerliga skäl som åberopats i balanskravsutredningen.
- d) Förbundet ska, enligt kommunallagen, i sin budget och verksamhetsplan ta fram mål som är av särskild vikt vid bedömningen av om man uppnått "god ekonomisk hushållning". Det ska anges både verksamhetsmål och finansiella mål. Förvaltningsberättelsen ska innehålla en utvärdering av om dessa mål uppnåtts.

Man har beslutat om fyra finansiella mål och ett verksamhetsmål. Av redogörelsen kan man se att tre av de fyra finansiella målen uppfyllts medan målet om att verksamhetens nettokostnader inte ska överstiga medlemsbidraget inte uppfyllts då året uppvisar ett större underskott. Orsaken till årets underskott är ett särskilt beslut av Direktionen att göra större inköp utöver budgeterade belopp och avser därför inte den ordinarie verksamheten. Verksamhetsmålet, som avsåg en minskning av personalomsättningen för räddningspersonal i beredskap jämfört med föregående år, har inte uppfyllts.

Sammantaget anser vi att utfallet avseende god ekonomisk hushållning mot bakgrund av beskrivna särskilda omständigheter är tillräckligt bra varför slutsatsen är att man i huvudsak bedrivit verksamheten på ett ekonomisk effektivt sätt.

2. Inledning

Kravet på att upprätta extern årsredovisning framgår av Kommunala redovisningslagen (KRL). Vidare berörs den kommunala redovisningen av uttalanden av Rådet för kommunal redovisning och även i tillämpliga delar av normgivning från Redovisningsrådet och Bokföringsnämnden. Det är enligt kommunallagen Direktionen som ansvarar för att årsredovisningen upprättas och att den är korrekt.

Nerikes Brandkår har upprättat en årsredovisning som innehåller följande delar:

- Förvaltningsberättelse innehållande bl.a. en beskrivning av vision, verksamhetsidé och mål, redovisning från de olika verksamhetsområdena (räddning, olycksförebyggande och administrativ service), personalredovisning samt ekonomisk översikt bestående av t.ex. drifts- och investeringsredovisning, analys av balanskravsresultatet, information om placerade medel samt uppföljning av de finansiella målen och prestationsmålen.
- Resultaträkning
- Balansräkning
- Finansieringsanalys
- Redovisningsprinciper och noter
- Fem år i sammandrag

3. Syfte

Revisorernas uppgift är bl.a. att pröva om räkenskaperna är rättvisande vilket innebär att bedöma om de är upprättade i enlighet med lag om kommunal redovisning och tillämplig normgivning, främst Rådet för kommunal redovisning. Granskningen sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv för att besvara följande revisionsfrågor:

- Ger den upprättade årsredovisningen tillräcklig upplysning om verksamhetens utfall, dess finansiering och ekonomiska ställning i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar?
- Är räkenskaperna rättvisande?
- Är efterlevnaden av balanskravet uppfyllt?
- Är årets resultat enligt årsredovisningen och under året bedriven verksamhet förenlig med "god ekonomisk hushållning"?

3.1 Metod

Revisionen i Nerikes Brandkår har gett EY i uppdrag att genomföra granskning av årsredovisningen 2017 i enlighet med ovanstående revisionsfrågor. Granskningen har utförts enligt god revisionssed. Detta innebär att vi planerat och genomfört granskningen baserat på vår bedömning av risk och väsentlighet för att kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av verksamheten. Vår granskning omfattar därför ett urval av underlag för den information som ingår i årsredovisningen och utesluter därför inte att det kan förekomma andra felaktigheter än vad som kan ha redovisats här. Vi har granskat underlag, bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar. Vi har också granskat jämförelseuppgifter från föregående år samt uppgifter från fastställd budget för 2017 inkl. godkända omdisponeringar.

4. Granskning av årsredovisningen

4.1 Förvaltningsberättelse

Vi har granskat innehållet i förvaltningsberättelsen så att den innehåller obligatoriska uppgifter om bl.a:

- händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter utgången av räkenskapsåret
- förhållanden, som inte ska redovisas i resultat- eller balansräkning, men som är viktiga för bedömning av ekonomin
- förväntad framtida utveckling
- personalförhållanden t.ex. obligatorisk redovisning av sjukfrånvaro

Noteringar:

Beskrivning av verksamhet, utfall av mål mm

Texten i förvaltningsberättelsen ger enligt vår bedömning en överskådlig information om vision, verksamhetsidé och mål samt om den verksamhet som bedrivits under 2017 och vad man tror om framtiden. Informationen är indelad i en första övergripande beskrivning av direktionens ordförande och brandchefen och följs därefter av en beskrivning av fastställd vision, verksamhetsidé och övergripande mål följt av beskrivningar av årets verksamhet inom områdena "Räddningsverksamhet", "Olycksförebyggande verksamhet" samt "Administrativ service".

De egna interna kontrollgranskningarna redovisas inte i årsredovisningen.

Man beskriver utifrån vision och verksamhetsidé vilka inriktningsmål Direktionen beslutat och hur dessa brutits ner i tolv prestationsmål samt i några specifika mål vilka syftar till att utvärdera god ekonomisk hushållning. För att överskådligt beskriva årets utfall har man infört en ny grafisk presentation som på ett bättre sätt visar nyanser av utfallet från att tidigare år visat endera uppnått eller inte uppnått. För ett av målen konstaterar man att det inte gått att få fram underlag för att mäta måluppfyllelsen. I övrigt har bara ett av målen inte uppfyllt och det gäller antalet tillsyner som p.g.a. personalbrist i den pågående generationsväxlingen på den förebyggande avdelningen inte kunnat genomföras i önskad omfattning. Man förklarar tydligt varför utfallen blivit som de blivit och vilka åtgärder som är nödvändiga för att förbättra detta.

"God ekonomisk hushållning"

Vi har granskat förvaltningsberättelsen avseende utvärdering av måluppfyllelse som kan kopplas till begreppet "god ekonomisk hushållning".

Building a better
working world

Förbundet ska, enligt kommunallagen, i sin budget och verksamhetsplan ta fram mål som är av särskild vikt vid bedömningen av om man uppnått "god ekonomisk hushållning". Det ska anges både verksamhetsmål och finansiella mål. Förvaltningsberättelsen ska innehålla en utvärdering av om dessa mål uppnåtts. Man har beslutat om fyra finansiella mål och ett verksamhetsmål. Av redogörelsen kan man se att tre av de fyra finansiella målen uppfyllts medan målet om att verksamhetens nettokostnader inte ska överstiga medlemsbidraget inte uppfyllts då året uppvisar ett större underskott. Orsaken till årets underskott är ett särskilt beslut av Direktionen att göra större inköp utöver budgeterade belopp och avser därför inte den ordinarie verksamheten. Målen om tillräckligt hög avkastning på finansiella placeringar, självfinansiering av investeringar samt tillräckligt högt eget kapital för att hantera en skadesjälvrisk i den största medlemskommunen Örebro har däremot uppfyllts. Verksamhetsmålet, som avsåg en minskning av personalomsättningen, för räddningspersonal i beredskap, jämfört med föregående år, har inte uppfyllts. Omsättningen uppgick föregående år till 7% och har i år ökat till 11%.

Personalredovisning

Under avsnittet om personal redogörs för ett antal olika mätetal avseende personalstatistik mm samt också obligatoriska uppgifter om sjukfrånvaro. Man redovisar totala uppgifter fördelat på kvinnor och män då antalet kvinnor bedöms vara så många att dessa uppgifter inte kan identifieras till enskilda individer. Härav framgår att totala sjukfrånvaron är något högre (avser en ökning av långtidssjukfrånvaro) samt att riskerna ökat genom en högre personalomsättning, särskilt för deltidspersonalen, och ett fortsatt högre antal möjliga pensionsavgångar de närmaste fem åren.

Ekonomisk översikt

Avsnittet Ekonomisk översikt innehåller beskrivningar av ett antal väsentliga ekonomiska och finansiella områden samt utvärderar väsentliga avvikelser mot budget. Vi har granskat dessa uppgifter mot underlag och bedömer att de är korrekta och ger en relevant beskrivning av för året speciella händelser.

Häri redovisas även drifts- och investeringsredovisningen. I driftsredovisningen redovisas det ekonomiska utfallet i jämförelse med budget och föregående år. Vi har granskat dessa uppgifter mot årets redovisning samt uppgifter i fastställd budget för 2017 och föregående års årsredovisning och bedömer att redovisningen är korrekt. Investeringsredovisningen utvisar de totala investeringarna jämfört med budget.

Balanskravsresultat/resultatutjämningsreserv

Enligt särskild specifikation behandlas den aktuella situationen avseende balanskravsresultatet. Det uppnådda negativa årsresultatet korrigeras för resultat från försäljning av inventarier. Det uppkommer efter detta ett negativt justerat balanskravsresultat för år 2017 på 1 989 kkr. Detta underskott föreslås regleras mot tidigare avsatt resultatutjämningsreserv (RUR) med 117 kkr samt hänvisas till synnerliga skäl gällande Direktionens beslut att ianspråkta tidigare balanserat eget kapital för inköp utöver budget uppgående till 1 872 kkr. Efter detta uppkommer inget negativt balanskravsresultat att reglera kommande tre år. Nerikes Brandkår har ett relativt högt eget kapital varför vår bedömning är att den föreslagna hanteringen kan vara rimlig trots att det inte är lagstiftarens mening att detta utgör synnerliga skäl. Vår bedömning är att det fortsatt efter användning av balanserat resultat finns tillräckligt eget kapital i förhållande till verksamhetens framtida behov.

Building a better
working world

Placerade medel

Under särskilt avsnitt redovisas den aktuella placeringssituationen med tillhörande nyckeltal avseende t.ex. avkastning och genomsnittlig löptid. Under hösten 2010 antogs en uppdaterad finanspolicy. Vår granskning påvisar inte några avvikelser.

4.2 Resultaträkning

Vår granskning av resultaträkningen har syftat till att fastställa:

- att den är uppställd i enlighet med kommunala redovisningslagen,
- att intäkter och kostnader är rätt periodiserade,
- att den överensstämmer med förbundets bokföring samt
- att noter och övriga upplysningar lämnats i tillräcklig omfattning.

Noteringar:

Enligt lämnad prognos efter delårsbokslutet per 2017-07-31 bedömdes att året skulle sluta med ett underskott på -3 739 kkr. Årets utfall blev ett underskott på -1 578 kkr, således en väsentlig avvikelse. Orsaken till prognosavvikelsen beror på både lägre kostnadsutfall och högre intäkter. Man anser själva att det troligen beror på allmän försiktighet i prognosen varvid man överdriver risken för kostnader och underskattar intäkterna. Vi bedömer att man behöver se över rutinen vid upprättande av prognoser för att försöka komma till ett mera rättvisande resultat så att prognosen kan utgöra ett styrverktyg för verksamhetsuppföljningen.

Budgeterat resultat för året uppgick till -436 kkr och utfallet blev således till slut -1 578 kkr. Den främsta anledningen till avvikelsen är de beslut som Direktionen fattat under året om att bevilja inköp utanför budget avseende rök- och sambandsradio samt material för säkert arbete på väg. Dessa kostnader uppgår till 1 872 kkr. Direktionen beslutade att dessa inköp skulle finansieras genom att ianspråkta de tidigare balanserade överskott som redovisas i eget kapital. De aktuella förhållandena har belysts i årsredovisningen på ett bra sätt, bl.a. på sidan 20 "Ekonomisk översikt".

Vi har inte noterat några väsentliga avvikelser avseende resultatredovisningen. Vi bedömer att resultaträkningen ger en i allt väsentligt rättvisande bild av årets intäkter, kostnader och resultat samt innehåller de upplysningar som krävs.

4.3 Balansräkning

Vår granskning av balansräkningen har syftat till att fastställa:

- att den är uppställd i enlighet med kommunala redovisningslagen,
- att tillgångar, avsättningar och skulder existerar, tillhör förbundet och är fullständiga,
- att värdering skett enligt kommunala redovisningslagen och god redovisningssed,
- att ingående balans överensstämmer med föregående års utgående balans,
- att den överensstämmer med förbundets bokföring samt
- att noter och övriga upplysningar lämnats i tillräcklig omfattning.

Building a better
working world

Noteringar:

Inga väsentliga avvikelser har noterats avseende balansräkningens poster.

Vi bedömer att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, eget kapital, avsättningar och skulder. Värderingen bedöms korrekt och upplysningar har lämnats i tillräcklig omfattning.

4.4 Finansieringsanalys

Vår granskning av finansieringsanalysen har syftat till att fastställa:

- att den är uppställd i enlighet med kommunala redovisningslagen,
- att den överensstämmer med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen samt
- att noter och övriga upplysningar lämnats i tillräcklig omfattning

Noteringar:

Vi bedömer att finansieringsanalysen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av förbundets finansiering och investeringar samt att upplysningar har lämnats i tillräcklig omfattning.

4.5 Redovisningsprinciper och noter

Vår granskning av redovisningsprinciper och noter har syftat till att fastställa:

- att dessa är lämnade och uppställda i enlighet med kommunala redovisningslagen och övriga normgivande organ samt
- att lämnade detaljupplysningar är korrekta och i överensstämmelse med annan information i övriga delar av årsredovisningen

Noteringar:

Vi bedömer att lämnade upplysningar om redovisningsprinciper och i noter i allt väsentligt överensstämmer med lag och gällande normgivning samt att uppgifterna överensstämmer med övrig information i årsredovisningen.

5. Övriga frågor

Inga övriga frågor har noterats i samband med bokslutsgranskningen. För bokslutet har ändamålsenliga underlag upprättats för att beskriva ingående poster, beräkningar och analyser av utfall.

Revisorernas redogörelse för år 2017

Revisorernas granskningsuppdrag utgår från kommunallagen, fastställt revisionsreglemente och god revisionssed. Av kommunallagen framgår att revisorerna skall granska all verksamhet och därvid bedöma om verksamheterna sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig.

Utifrån väsentlighet och risk har under året följande granskningar genomförts:

Delårsrapport 2017 (bilaga 2)

Syftet med granskningen var att bedöma om delårsrapporten har upprättats enligt de krav som ställs i kommunala redovisningslagen och enligt god redovisningssed.

Vår bedömning är att delårsrapporten är upprättad enligt lag och god redovisningssed.

Vår bedömning är att delårsrapporten i allt väsentligt ger en rättvisande bild av Nerikes Brandkårs ekonomiska resultat under perioden januari-juli 2017.

Vår bedömning är att delårsrapporten innehåller en tillfredsställande redovisning av verksamhetens utfall.

Vår bedömning är att delårsrapporten innehåller en uppföljning och utvärdering av verksamhetsmålen samt de finansiella målen med avseende på god ekonomisk hushållning.

Vår bedömning är att det finansiella resultatet i delårsrapporten avseende perioden januari till juli 2017 inte överensstämmer med de fastställda målen avseende "god ekonomisk hushållning" i ett av fyra fall. Verksamhetsmålet avseende personalomsättning för deltidspersonalen har heller inte utfallit i nivå med de fastställda målen avseende "god ekonomisk hushållning".

Vår bedömning är att man analyserat orsakerna till det prognosticerade negativa balanskravsresultatet på -4 164 kkr. Hänvisning görs till särskilda skäl för att inte behöva reglera det befarade underskottet då man anser att det egna kapitalet som i nuläget finns hos Nerikes Brandkår täcker det mesta av underskottet och därutöver räcker till för att klara det finansiella målet avseende det egna kapitalet storlek. Man anser att det inte finns något utrymme för besparingar för att återta ett negativt balanskravsresultat i kommande årens budgetar. Vi anser att det är viktigt att man arbetar för att åter uppnå en verksamhet i balans under kommande år då det egna kapitalet enligt det prognosticerade resultatet skulle vara förbrukat sånär som på målnivån avseende självrisk för den största medlemskommunen Örebro samt den ändamålsbestämda balansfonden.

Granskning av tillsynsverksamheten (bilaga 3)

Syftet var att granska om det finns ändamålsenliga, beslutade och kommunicerade riktlinjer m.m. för hur tillsynsverksamheten ska planeras och genomföras hos Nerikes Brandkår så att personalen, inkl. nyanställda, utför den prioriterade tillsynen i enlighet med LSO. Dessutom undersöker vi om tillsynsverksamheten hos Nerikes Brandkår sker i enlighet med dessa riktlinjer och i överensstämmelse med LSO.

Följande revisionsfrågor har särskilt belysts:

- Vilka övergripande riktlinjer och planer finns inom Nerikes Brandkår?
- Hur är dessa kommunicerade?
- Har tillsynsverksamheten genomförts enligt plan?
- Hur sker uppföljning och kontroll?

Granskningen har genomförts i form av genomgång av aktuella styrdokument, riktlinjer, lagtext och annan dokumentation samt genom intervju med den ansvarige för olycksförebyggande verksamheten.

Granskningen avser aktuella förhållanden under 2017 och gör inga bedömningar av innehållet i och själva resultatet av de genomförda tillsynerna.

Sammantaget bedömer vi att Nerikes Brandkår har övergripande planer och riktlinjer för sin inriktning av tillsynsverksamheten genom det fastställda handlingsprogrammet. Då både lagen och handlingsprogrammet är relativt övergripande till sitt innehåll krävs ytterligare mera detaljerade och operativa instruktioner och planer som stöd för det löpande genomförandet av tillsynsarbetet. I nuläget utgör registret över samtliga tillsynsobjekt, som finns i verksamhetssystemet Daedalos, den enda dokumenterade planen över tillsynsverksamheten, t.ex. hämtas här de intervall med vilka tillsyn ska ske. Vi kan dock inte se någon dokumentation över vilka överväganden som görs vid valet av olika tillsynsintervall, som underlag för planeringen, och heller inte över prioriteringen av vilka objekt som får tillsynsbesök under året i det nuvarande läget med resursbrist. Det är därför svårt att helt korrekt utvärdera om tillsynen genomförts så att hela Nerikes Brandkårs område fått ett likvärdigt och tillfreds-ställande skydd mot olyckor.

Baserat enbart på geografisk plats för de genomförda och kvarvarande tillsynerna ser vi att en större andel av de hittills genomförda tillsynerna avser Örebro tätort med näraliggande områden.

Uppföljning och utvärdering av tillsynsarbetet sker på en övergripande nivå i enlighet med de målsättningar som angetts i handlingsprogrammet. Samtliga uppföljningar behandlas av Direktionen och deras beslut protokolleras.

Registret i verksamhetssystemet Daedalos utgör grunden för den operativa planeringen av tillsynsarbetet och måste därför alltid vara uppdaterat för att kunna ge tillförlitliga underlag. Det vore önskvärt att söka finna en informell informationsgivning enligt överenskommelse med t.ex. medlemskommunerna på ett mera regelmässigt och planerat sätt för att säkerställa att registren alltid är uppdaterade med förändringar i medlemskommunerna.

Vi noterar också ett högt personberoende i planeringen av det operativa tillsynsarbetet då mycket av bedömningar och inriktningar baseras på chefen för olycksförebyggande avdelningens personliga kunskap och insats. Som en följd av detta är sårbarheten hög.

Vi rekommenderar att planeringen av det operativa tillsynsarbetet dokumenteras skriftligt så att bedömningar och prioriteringar bättre kan utläsas både av de som ska genomföra arbetet och av de som utvärderar i efterhand. Detta ger också möjlighet för andra att utföra planeringsuppgifter utifrån likvärdiga bedömningsgrunder varför personberoendet skulle bli mindre.

Bokslut och årsredovisning 2017 (bilaga 4)

Revisorernas uppgift är bl.a. att pröva om räkenskaperna är rättvisande vilket innebär att bedöma om de är upprättade i enlighet med lag om kommunal redovisning och tillämplig normgivning, främst Rådet för kommunal redovisning.

Vår sammanfattande bedömning är att årsredovisningen innehåller de upplysningar som krävs avseende verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar.

Vår bedömning är att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande i enlighet med gällande lagar och god redovisningssed.

Vi instämmer i kommunalförbundets bedömning att det uppkomna negativa balanskravsresultatet för 2017 kan regleras dels mot resultatutjämningsreserven (RUR), dels genom att ianspråka tidigare balanserat eget kapital varefter inget balanskravsunderskott längre föreligger. Man har ett relativt högt eget kapital varför vår bedömning är att den föreslagna hanteringen kan vara rimlig trots att det inte är lagstiftarens mening att detta utgör sådana synnerliga skäl som åberopats i balanskravsutredningen.

Man har beslutat om fyra finansiella mål och ett verksamhetsmål. Av redogörelsen kan man se att tre av de fyra finansiella målen uppfyllts medan målet om att verksamhetens nettokostnader inte ska överstiga medlemsbidraget inte uppfyllts då året uppvisar ett större underskott. Orsaken till årets underskott är ett särskilt beslut av Direktionen att göra större inköp utöver budgeterade belopp och avser därför inte den ordinarie verksamheten. Verksamhetsmålet, som avsåg en minskning av personalomsättningen för räddningspersonal i beredskap jämfört med föregående år, har inte uppfyllts.

Sammantaget anser vi att utfallet avseende god ekonomisk hushållning mot bakgrund av beskrivna särskilda omständigheter är tillräckligt bra varför slutsatsen är att man i huvudsak bedrivit verksamheten på ett ekonomisk effektivt sätt.

Träffar med förvaltningen och övriga granskningsinsatser

Revisionsarbetet har förutom ovan redovisade granskningar även omfattat löpande träffar med förvaltningsledningen och revisorerna har även tagit del av muntliga redovisningar av ansvarig personal inom väsentliga områden.

Revisorerna har genomfört ett studiebesök hos Karlstadsregionens räddningstjänst där man träffat både räddningschefen och förbundets revisorers ordförande för erfarenhetsutbyte.

Revisorernas förvaltning

Under året har vi haft 6 revisionsmöten inklusive ovannämnda studiebesök.

Vår revision har även omfattat att löpande granska och ta del av protokoll, samt genom studiebesök på andra stationer i förbundet och annan information hålla oss underrättade om förbundets verksamhet.

För år 2017 biträder EY oss med revisionstjänster.

Vårt anslag för 2017 var 634 000 kronor. Ersättning till förtroendevalda inom Nerikes Brandkår följer Örebro kommuns arvodesbestämmelser.

Kkr	2016/U	2017/B	2017/U
Arvoden, personalomkostnader, mm	431,1	429,0	427,9
Köp av tjänster	129,6	205,0	178,1
Övriga kostnader	0,0	0,0	0,4
	560,7	634,0	606,4

Örebro 2018-03-19

Jan Rohlén

Lars Billström

Gunilla Carlsson

Kurt-Erik Gullberg

Birgitta Hultin

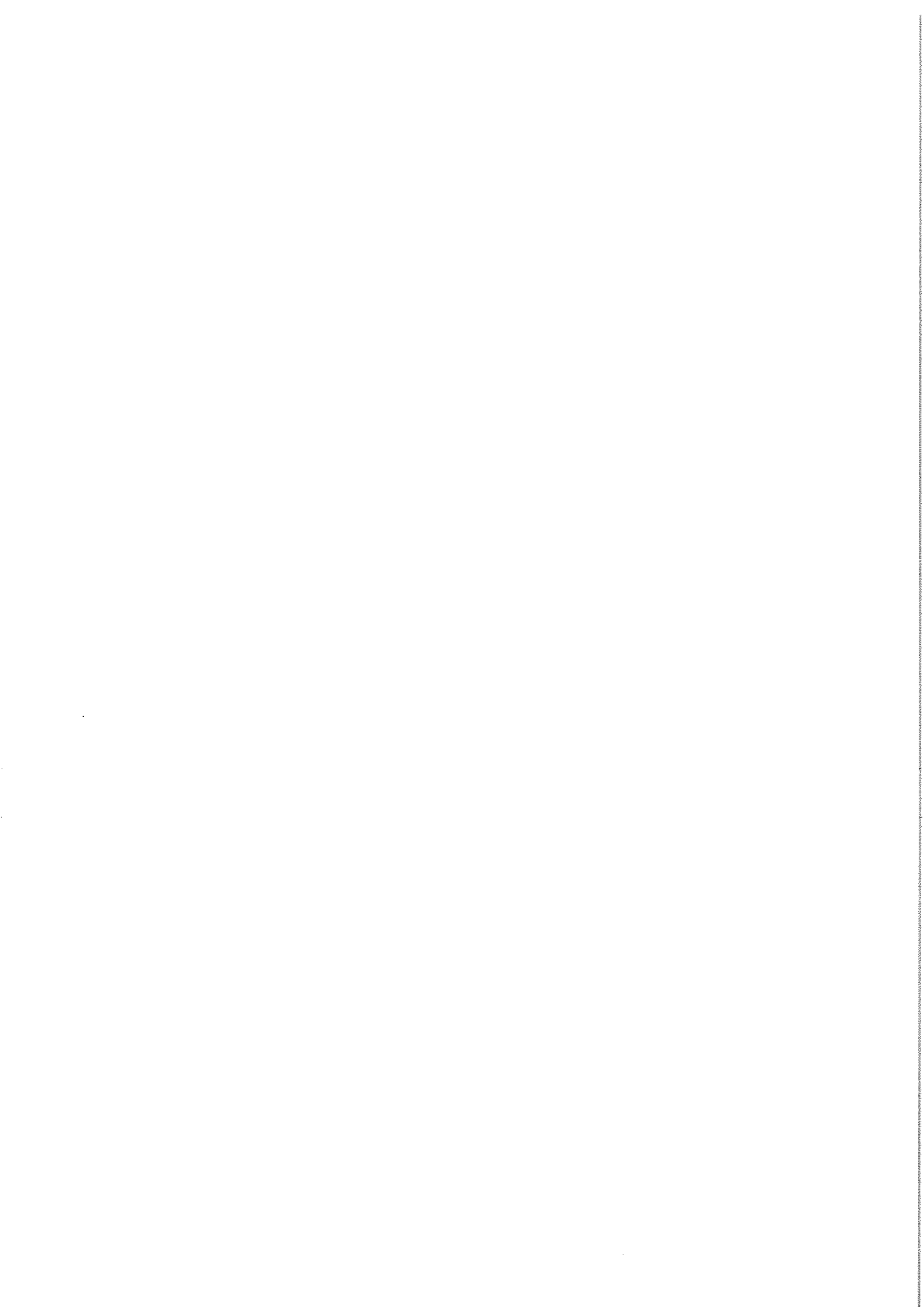
Jan Kallenbäck

Roland Karlsson

Christina Müntzing

Revisionsrapport

Granskning av Delårsrapport januari-juli 2017

Nerikes Brandkår

2017-09-11

Ref Anders Pålhed

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	2
1. Sammanfattning.....	3
2. Inledning.....	4
3. Syfte.....	5
3.1 Metod.....	5
3.2 Avgränsning.....	5
4. Granskning av delårsrapporten.....	6
4.1 Delårsrapportens innehåll och utformning.....	6
4.2 Förvaltningsberättelse.....	7
4.3 Resultaträkning.....	8
4.4 Balansräkning.....	9
4.5 Redovisningsprinciper och noter.....	9
4.6 Övrigt.....	9

1. Sammanfattning

Enligt kommunallagen skall revisorerna bl.a. pröva om räkenskaperna är rättvisande. De skall också bedöma om resultatet enligt delårsrapporten är förenligt med de mål som direktionen beslutat om.

Delårsrapporten januari-juli 2017 för Nerikes Brandkår har således översiktligt granskats med avseende på följande revisionsfrågor:

- a) är delårsrapporten utformad enligt lag och god redovisningssed
- b) ger delårsrapporten en rättvisande bild av Nerikes Brandkårs ekonomiska resultat under rapportperioden.
- c) visar delårsrapporten på ett tillfredsställande sätt verksamhetens utfall
- d) innehåller delårsrapporten en uppföljning och utvärdering av de budgeterade målen avseende "god ekonomisk hushållning"
- e) är resultatet i delårsrapporten i överensstämmelse med de fastställda målen avseende "god ekonomisk hushållning"
- f) innehåller förvaltningsberättelsen en beskrivning över åtgärder som kan behöva vidtas för att uppnå ekonomisk balans om årsprognosen uppvisar ett negativt resultat

Revisionsbevis:

- a) Vår bedömning är att delårsrapporten är upprättad enligt lag och god redovisningssed.
- b) Vår bedömning är att delårsrapporten i allt väsentligt ger en rättvisande bild av Nerikes Brandkårs ekonomiska resultat under perioden januari-juli 2017.
- c) Vår bedömning är att delårsrapporten innehåller en tillfredsställande redovisning av verksamhetens utfall.
- d) Vår bedömning är att delårsrapporten innehåller en uppföljning och utvärdering av verksamhetsmålen samt de finansiella målen med avseende på god ekonomisk hushållning.
- e) Vår bedömning är att det finansiella resultatet i delårsrapporten avseende perioden januari till juli 2017 inte överensstämmer med de fastställda målen avseende "god ekonomisk hushållning" i ett av fyra fall. Verksamhetsmålet avseende personalomsättning för deltidspersonalen har heller inte utfallit i nivå med de fastställda målen avseende "god ekonomisk hushållning".

- f) Vår bedömning är att man analyserat orsakerna till det prognosticerade negativa balanskravsresultatet på -4 164 kkr. Hänvisning görs till särskilda skäl för att inte behöva reglera det befarade underskottet då man anser att det egna kapitalet som i nuläget finns hos Nerikes Brandkår täcker det mesta av underskottet och därutöver räcker till för att klara det finansiella målet avseende det egna kapitalet storlek. Man anser att det inte finns något utrymme för besparingar för att återta ett negativt balanskravsresultat i kommande årens budgetar. Vi anser att det är viktigt att man arbetar för att åter uppnå en verksamhet i balans under kommande år då det egna kapitalet enligt det prognosticerade resultatet skulle vara förbrukat sånär som på målnivån avseende självrisk för den största medlemskommunen Örebro samt den ändamålsbestämda balansfonden.

2. Inledning

Revisionen i Nerikes Brandkår har gett EY i uppdrag att översiktligt granska delårsrapporten januari-juli 2017.

Kravet på att upprätta delårsrapport framgår av Kommunala redovisningslagen (KRL). Där framgår att t.ex. ett kommunalförbund skall upprätta en delårsrapport minst en gång om året. Den skall omfatta en period om minst hälften och högst två tredjedelar av räkenskapsåret.

Vidare framgår av KRL att delårsrapporten skall innehålla en översiktlig redogörelse över utvecklingen av kommunalförbundets verksamhet och resultat sedan förra räkenskapsårets utgång. Information skall lämnas om:

- sådana förhållanden som är viktiga för bedömningen av förbundets resultat eller ställning, och
- sådana händelser av väsentlig betydelse för förbundet som har inträffat under rapportperioden eller efter dennas slut.

Delårsrapporten bör ha samma struktur som årsredovisningen. Begrepp och termer skall, så långt det är möjligt, överensstämma med de som använts i den senaste årsredovisningen.

Enligt ett tillägg i kommunallagen skall revisorerna också bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål som direktionen beslutat. Denna bedömning skall avse både verksamhetsmål och finansiella mål och som är relevanta avseende "god ekonomisk hushållning".

I Rådet för kommunal redovisning (RKR) rekommendation nr 22 om delårsrapport framgår även mera specifika minimikrav på innehållet i en delårsrapport.

3. Syfte

Revisorerna skall pröva om räkenskaperna är rättvisande samt bedöma om resultatet i delårsrapporten överensstämmer med de mål som direktionen beslutat.

Som underlag för detta ingår en översiktlig granskning av Nerikes Brandkårs delårsrapport för tiden januari-juli 2017.

De revisionsfrågor som skall besvaras är:

- a) är delårsrapporten utformad enligt lag och god redovisningssed
- b) ger delårsrapporten en rättvisande bild av Nerikes Brandkårs ekonomiska resultat under rapportperioden.
- c) visar delårsrapporten på ett tillfredsställande sätt verksamhetens utfall
- d) innehåller delårsrapporten en uppföljning och utvärdering av de budgeterade målen avseende "god ekonomisk hushållning"
- e) är resultatet i delårsrapporten i överensstämmelse med de fastställda målen avseende "god ekonomisk hushållning"
- f) innehåller förvaltningsberättelsen en beskrivning över åtgärder som kan behöva vidtas för att uppnå ekonomisk balans om årsprognosen uppvisar ett negativt resultat

3.1 Metod

Den översiktliga granskningen av delårsrapporten innebär:

- översiktlig granskning av förvaltningsberättelsens innehåll och omfattning
- översiktlig granskning av resultat- och balansräkning och tillhörande noter per 2017-07-31
- översiktlig granskning av om resultatet är i överensstämmelse med de beslutade målen avseende "god ekonomisk hushållning"
- översiktlig granskning av direktionens beskrivning över periodens utfall avseende både verksamhet och ekonomi

3.2 Avgränsning

Granskningen av måluppfyllelsen avseende god ekonomisk hushållning avgränsas till en analys av direktionens beskrivning och bedömning så som den framgår av delårsrapporten.

Underlag för granskningen är delårsrapporten, budget för 2017 samt förbundets löpande bokföring och bokslutsbilagor avseende delårsbokslutet. Diskussioner har förts med ekonomichefen.

4. Granskning av delårsrapporten

4.1 Delårsrapportens innehåll och utformning

För utformning av delårsrapporten finns ingen detaljreglering i KRL. Av förarbetena framgår dock att en delårsrapport bör ha samma struktur som årsredovisningen.

Rådet för kommunal redovisning (RKR) har i maj 2013 utgett "Rekommendation 22 Delårsrapport". Denna trädde i kraft från 1 januari 2014.

Enligt rekommendationen bör en delårsrapport som minimum innehålla:

- Förkortad förvaltningsberättelse
- Balansräkning
- Resultaträkning
- Vissa andra upplysningar

De finansiella rapporterna som ingår i delårsrapporten ska upprättas enligt följande:

- Balansräkning per den aktuella delårsrapportens utgång med jämförelsetal för närmast föregående års utgång
- Resultaträkning för delårsperioden med jämförelsetal för motsvarande tid föregående år samt helårsprognos och årsbudget.

Förbundets delårsrapport innehåller följande:

- Förvaltningsberättelse innehållande en beskrivning över väsentliga händelser, ekonomisk uppföljning och analys av budgetavvikelser samt beräkning av balanskravsresultat enligt årsprognosen.
- Resultaträkning
- Balansräkning
- Redovisningsprinciper
- Materiella investeringar
- Finansiella investeringar
- Uppföljning av mål för god ekonomisk hushållning
- Uppföljning av prestationsmål 2017
- Uppföljning av samtliga mål
- Uppföljning av utredningsuppdragen

Noteringar:

Delårsrapporten för Nerikes Brandkår innehåller de krav som framgår av lag och rekommendationer.

4.2 Förvaltningsberättelse

Enligt KRL och RKR rekommendation 22 ska en delårsrapport innehålla en översikt över utvecklingen av förbundets verksamhet och resultat. I förvaltningsberättelsen ska lämnas upplysningar om förhållanden som inte ska redovisas i resultat- och balansräkningen men som är viktiga för bedömningen av ekonomi och ställning. Här ska även redovisas händelser av väsentlig art under den redovisade perioden och efter dess slut samt en bedömning av den förväntade framtida utvecklingen. Av förvaltningsberättelsen ska också framgå väsentliga personalförhållanden samt också övriga förhållanden av betydelse för styrning och uppföljning av förbundets verksamhet.

Enligt kommunallagen ska delårsrapporten även innehålla en bedömning av direktionen om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål som beslutats avseende god ekonomisk hushållning. Detta gäller både verksamhetsmål såväl som finansiella mål.

Enligt RKR:s antagna "Rekommendation 22 – Delårsrapport" framgår att förvaltningsberättelsen åtminstone bör innehålla:

- Händelser av väsentlig betydelse som inträffat under eller efter delårsperiodens slut men som inte framgår av delårsrapporten
- Upplysning om förväntad utveckling avseende ekonomi och verksamhet
- En övergripande bild av investeringsverksamheten
- En redovisning av helårsprognos i förhållande till årsbudgeten
- En samlad bedömning om målen avseende god ekonomisk hushållning kommer att uppnås
- En bedömning av balanskravsresultatet utifrån helårsprognosen

Noteringar:

Förvaltningsberättelsen innehåller de delar som beskrivits ovan. Dock har redovisningen av investeringsverksamheten gjorts separat efter resultat- och balansräkningen samt bedömning av uppfyllelse av god ekonomisk hushållning gjorts i slutet av delårsrapporten istället för att redovisas inom förvaltningsberättelsen. En samlad bedömning av uppfyllelse av god ekonomisk hushållning görs i detta separata avsnitt avseende måluppfyllnad.

Prognosen för helåret uppvisar ett större negativt resultat på -3 739 kkr (budget -436 kkr). Som angivits i förvaltningsberättelsen är detta negativa resultat till hälften beroende på, de av Direktionen godkända, kostnaderna för inköp av ny rökdykarradio samt material för säkrare arbete på väg. Därutöver noteras minskade intäkter i tillsynsverksamheten samt från externa avtal. Ökade kostnader noteras också i samband med avtalsjustering för deltidbrandmännen.

I förvaltningsberättelsen anges det prognostiserade balanskravsresultatet till -4 164 kkr. I utredningen av balanskravsresultatet har hänsyn tagits till realisationsvinster vid avyttring av maskiner & inventarier. Man bedömer att det finns särskilda skäl för att inte behöva reglera det befarade underskottet då man anser att det egna kapitalet som i nuläget finns hos Nerikes Brandkår täcker det mesta av underskottet och därutöver räcker till för att klara det finansiella målet avseende det egna kapitalet storlek. Man redogör för hur det prognosticerade underskottet kan hanteras, förutom att nyttja överskjutande eget kapital, dels genom ianspråktagande av avsatt belopp till RUR (resultatutjämningsreserv), dels genom diskussioner med medlemskommunerna om en högre uppräknings av medlemsbidraget för att inte tvingas återställa resterande balanskravsresultat genom besparingar kommande 3 år. Man anser att det inte finns något utrymme för besparingar på denna nivå i de kommande årens budgetar. Om det prognosticerade negativa resultatet blir verklighet kommer Nerikes Brandkår att behöva vidta åtgärder framåtriktat för att minska kostnaderna och/eller öka intäkterna för att uppnå en verksamhet i balans.

Av separat redogörelse framgår hur förbundets finansiella och verksamhetsmål utfallit vilket kan kopplas samman med god ekonomisk hushållning enligt lagkravet. Man bedömer att man inte uppfyller ett av de beslutade fyra finansiella målen och att man inte uppfyller verksamhetsmålet.

I separata redogörelser i slutet av delårsrapporten har de mål, som i verksamhetsplanen angetts som kopplade till begreppet god ekonomisk hushållning, utvärderats samt även övriga prestationsmål för 2017. Mål, mätmetod, utfall samt kommentar anges på ett överskådligt sätt. För år 2017 bedömer man att ett av de finansiella målen inte uppfylls. Det avser målet att verksamhetens nettokostnader ska understiga medlemsbidraget. I delårsrapporten uppgår detta till 103% (under 100% visar på måluppfyllelse). Orsaken är främst de ökade kostnaderna som beskrivits ovan. Man har endast ett verksamhetsmål kopplat till begreppet god ekonomisk hushållning. Detta avser personalomsättning för deltidspersonalen. Målet har hittills utfallit negativt, d.v.s. personalomsättningen har ökat.

4.3 Resultaträkning

Resultaträkningen som förbundet redovisar i delårsrapporten följer uppställningsformen i föregående årsredovisning. Här redovisas utfall för perioden med jämförelse till motsvarande period föregående år, utfall helåret 2016, budget 2017, helårsprognos 2017 samt förändringen mellan budget och prognos.

Noteringar:

Vi noterar i likhet med vad som angetts i delårsrapporten att verksamhetskostnader ökat bl.a. till följd av inköp av rökdykarradio och material för säkrare arbete på väg samt högre personalkostnad för deltidsbrandmännen utöver minskade intäkter från externa avtal och tillsynsverksamheten.

Vi har inga noterade avvikelser från vår granskning.

Vår bedömning är att resultaträkningen uppfyller kraven i KRL och god redovisningssed (RKR:s rekommendation 22 – Delårsrapport).

4.4 Balansräkning

Balansräkningen som förbundet redovisar i delårsrapporten följer uppställningsformen i föregående årsredovisning. Här redovisas aktuell ställning vid periodens slut jämfört med föregående årsbokslut.

Noteringar:

Som underlag för samtliga balansposter finns tydliga och avstämda specifikationer över innehållet i respektive post.

Vi har inga noterade avvikelser från vår granskning.

Vår bedömning är att balansräkningen uppfyller kraven i KRL och god redovisningssed enligt RKR:s rekommendation.

4.5 Redovisningsprinciper och noter

I delårsrapporten anges att man följer de grundläggande redovisningsprinciperna enligt KRL och god redovisningssed samt att de är oförändrade jämfört med senaste årsbokslutet.

Man redovisar därutöver vissa specifika redovisningsprinciper. Noter i form av specifikationer till resultat- och balansräkningens poster anges inte i delårsrapporten och är inte heller ett krav enligt RKR:s rekommendation.

Noteringar:

Vår bedömning är att redovisningsprinciper och specifikationer angivits i enlighet med KRL och god redovisningssed.

4.6 Övrigt

Man har tillämpat en gräns på 50 000 kronor för periodisering av intäkter och kostnader.

Som underlag för poster i delårsrapporten finns bra och utförlig dokumentation. Utfallet har också analyserats och utvärderats på ett överskådligt och enligt vår bedömning korrekt sätt.

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2017

Nerikes Brandkår

2018-03-14

Anders Pålhed

Building a better
working world

1.	Sammanfattning	3
2.	Inledning	4
3.	Syfte	4
3.1	Metod.....	4
4.	Granskning av årsredovisningen	5
4.1	Förvaltningsberättelse.....	5
4.2	Resultaträkning	7
4.3	Balansräkning.....	7
4.4	Finansieringsanalys	8
4.5	Redovisningsprinciper och noter.....	8
5.	Övriga frågor	8

Building a better
working world

1. Sammanfattning

Revisorernas uppgift är bl.a. att pröva om räkenskaperna är rättvisande vilket innebär att bedöma om de är upprättade i enlighet med lag om kommunal redovisning och tillämplig normgivning, främst Rådet för kommunal redovisning. Granskningen sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv för att besvara följande revisionsfrågor:

- a) Ger den upprättade årsredovisningen tillräcklig upplysning om verksamhetens utfall, dess finansiering och ekonomiska ställning i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar?
- b) Är räkenskaperna rättvisande?
- c) Är efterlevnaden av balanskravet uppfyllt?
- d) Är årets resultat enligt årsredovisningen och under året bedriven verksamhet förenlig med "god ekonomisk hushållning"?

Revisionsbevis:

- a) Vår sammanfattande bedömning är att årsredovisningen innehåller de upplysningar som krävs avseende verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar.
- b) Vår bedömning är att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande i enlighet med gällande lagar och god redovisningssed.
- c) Vi instämmer i kommunalförbundets bedömning att det uppkomna negativa balanskravsresultatet för 2017 kan regleras dels mot resultatutjämningsreserven (RUR), dels genom att ianspråkta tidigare balanserat eget kapital varefter inget balanskravsunderskott längre föreligger. Man har ett relativt högt eget kapital varför vår bedömning är att den föreslagna hanteringen kan vara rimlig trots att det inte är lagstiftarens mening att detta utgör sådana synnerliga skäl som åberopats i balanskravsutredningen.
- d) Förbundet ska, enligt kommunallagen, i sin budget och verksamhetsplan ta fram mål som är av särskild vikt vid bedömningen av om man uppnått "god ekonomisk hushållning". Det ska anges både verksamhetsmål och finansiella mål. Förvaltningsberättelsen ska innehålla en utvärdering av om dessa mål uppnåtts.

Man har beslutat om fyra finansiella mål och ett verksamhetsmål. Av redogörelsen kan man se att tre av de fyra finansiella målen uppfyllts medan målet om att verksamhetens nettokostnader inte ska överstiga medlemsbidraget inte uppfyllts då året uppvisar ett större underskott. Orsaken till årets underskott är ett särskilt beslut av Direktionen att göra större inköp utöver budgeterade belopp och avser därför inte den ordinarie verksamheten. Verksamhetsmålet, som avsåg en minskning av personalomsättningen för räddningspersonal i beredskap jämfört med föregående år, har inte uppfyllts.

Sammantaget anser vi att utfallet avseende god ekonomisk hushållning mot bakgrund av beskrivna särskilda omständigheter är tillräckligt bra varför slutsatsen är att man i huvudsak bedrivit verksamheten på ett ekonomisk effektivt sätt.

Building a better
working world

2. Inledning

Kravet på att upprätta extern årsredovisning framgår av Kommunala redovisningslagen (KRL). Vidare berörs den kommunala redovisningen av uttalanden av Rådet för kommunal redovisning och även i tillämpliga delar av normgivning från Redovisningsrådet och Bokföringsnämnden. Det är enligt kommunallagen Direktionen som ansvarar för att årsredovisningen upprättas och att den är korrekt.

Nerikes Brandkår har upprättat en årsredovisning som innehåller följande delar:

- Förvaltningsberättelse innehållande bl.a. en beskrivning av vision, verksamhetsidé och mål, redovisning från de olika verksamhetsområdena (räddning, olycksförebyggande och administrativ service), personalredovisning samt ekonomisk översikt bestående av t.ex. drifts- och investeringsredovisning, analys av balanskravsresultatet, information om placerade medel samt uppföljning av de finansiella målen och prestationsmålen.
- Resultaträkning
- Balansräkning
- Finansieringsanalys
- Redovisningsprinciper och noter
- Fem år i sammandrag

3. Syfte

Revisorernas uppgift är bl.a. att pröva om räkenskaperna är rättvisande vilket innebär att bedöma om de är upprättade i enlighet med lag om kommunal redovisning och tillämplig normgivning, främst Rådet för kommunal redovisning. Granskningen sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv för att besvara följande revisionsfrågor:

- Ger den upprättade årsredovisningen tillräcklig upplysning om verksamhetens utfall, dess finansiering och ekonomiska ställning i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar?
- Är räkenskaperna rättvisande?
- Är efterlevnaden av balanskravet uppfyllt?
- Är årets resultat enligt årsredovisningen och under året bedriven verksamhet förenlig med "god ekonomisk hushållning"?

3.1 Metod

Revisionen i Nerikes Brandkår har gett EY i uppdrag att genomföra granskning av årsredovisningen 2017 i enlighet med ovanstående revisionsfrågor. Granskningen har utförts enligt god revisionssed. Detta innebär att vi planerat och genomfört granskningen baserat på vår bedömning av risk och väsentlighet för att kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av verksamheten. Vår granskning omfattar därför ett urval av underlag för den information som ingår i årsredovisningen och utesluter därför inte att det kan förekomma andra felaktigheter än vad som kan ha redovisats här. Vi har granskat underlag, bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar. Vi har också granskat jämförelseuppgifter från föregående år samt uppgifter från fastställd budget för 2017 inkl. godkända omdisponeringar.

Building a better
working world

4. Granskning av årsredovisningen

4.1 Förvaltningsberättelse

Vi har granskat innehållet i förvaltningsberättelsen så att den innehåller obligatoriska uppgifter om bl.a:

- händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter utgången av räkenskapsåret
- förhållanden, som inte ska redovisas i resultat- eller balansräkning, men som är viktiga för bedömning av ekonomin
- förväntad framtida utveckling
- personalförhållanden t.ex. obligatorisk redovisning av sjukfrånvaro

Noteringar:

Beskrivning av verksamhet, utfall av mål mm

Texten i förvaltningsberättelsen ger enligt vår bedömning en överskådlig information om vision, verksamhetsidé och mål samt om den verksamhet som bedrivits under 2017 och vad man tror om framtiden. Informationen är indelad i en första övergripande beskrivning av direktionens ordförande och brandchefen och följs därefter av en beskrivning av fastställd vision, verksamhetsidé och övergripande mål följt av beskrivningar av årets verksamhet inom områdena "Räddningsverksamhet", "Olycksförebyggande verksamhet" samt "Administrativ service".

De egna interna kontrollgranskningarna redovisas inte i årsredovisningen.

Man beskriver utifrån vision och verksamhetsidé vilka inriktningsmål Direktionen beslutat och hur dessa brutits ner i tolv prestationsmål samt i några specifika mål vilka syftar till att utvärdera god ekonomisk hushållning. För att överskådligt beskriva årets utfall har man infört en ny grafisk presentation som på ett bättre sätt visar nyanser av utfallet från att tidigare år visat endera uppnått eller inte uppnått. För ett av målen konstaterar man att det inte gått att få fram underlag för att mäta måluppfyllelsen. I övrigt har bara ett av målen inte uppfyllt och det gäller antalet tillsyner som p.g.a. personalbrist i den pågående generationsväxlingen på den förebyggande avdelningen inte kunnat genomföras i önskad omfattning. Man förklarar tydligt varför utfallen blivit som de blivit och vilka åtgärder som är nödvändiga för att förbättra detta.

"God ekonomisk hushållning"

Vi har granskat förvaltningsberättelsen avseende utvärdering av måluppfyllelse som kan kopplas till begreppet "god ekonomisk hushållning".

Building a better
working world

Förbundet ska, enligt kommunallagen, i sin budget och verksamhetsplan ta fram mål som är av särskild vikt vid bedömningen av om man uppnått "god ekonomisk hushållning". Det ska anges både verksamhetsmål och finansiella mål. Förvaltningsberättelsen ska innehålla en utvärdering av om dessa mål uppnåtts. Man har beslutat om fyra finansiella mål och ett verksamhetsmål. Av redogörelsen kan man se att tre av de fyra finansiella målen uppfyllts medan målet om att verksamhetens nettokostnader inte ska överstiga medlemsbidraget inte uppfyllts då året uppvisar ett större underskott. Orsaken till årets underskott är ett särskilt beslut av Direktionen att göra större inköp utöver budgeterade belopp och avser därför inte den ordinarie verksamheten. Målen om tillräckligt hög avkastning på finansiella placeringar, självfinansiering av investeringar samt tillräckligt högt eget kapital för att hantera en skadesjälvrisk i den största medlemskommunen Örebro har däremot uppfyllts. Verksamhetsmålet, som avsåg en minskning av personalomsättningen, för räddningspersonal i beredskap, jämfört med föregående år, har inte uppfyllts. Omsättningen uppgick föregående år till 7% och har i år ökat till 11%.

Personalredovisning

Under avsnittet om personal redogörs för ett antal olika mätetal avseende personalstatistik mm samt också obligatoriska uppgifter om sjukfrånvaro. Man redovisar totala uppgifter fördelat på kvinnor och män då antalet kvinnor bedöms vara så många att dessa uppgifter inte kan identifieras till enskilda individer. Härav framgår att totala sjukfrånvaron är något högre (avser en ökning av långtidssjukfrånvaro) samt att riskerna ökat genom en högre personalomsättning, särskilt för deltidspersonalen, och ett fortsatt högre antal möjliga pensionsavgångar de närmaste fem åren.

Ekonomisk översikt

Avsnittet Ekonomisk översikt innehåller beskrivningar av ett antal väsentliga ekonomiska och finansiella områden samt utvärderar väsentliga avvikelser mot budget. Vi har granskat dessa uppgifter mot underlag och bedömer att de är korrekta och ger en relevant beskrivning av för året speciella händelser.

Häri redovisas även drifts- och investeringsredovisningen. I driftsredovisningen redovisas det ekonomiska utfallet i jämförelse med budget och föregående år. Vi har granskat dessa uppgifter mot årets redovisning samt uppgifter i fastställd budget för 2017 och föregående års årsredovisning och bedömer att redovisningen är korrekt. Investeringsredovisningen utvisar de totala investeringarna jämfört med budget.

Balanskravsresultat/resultatutjämningsreserv

Enligt särskild specifikation behandlas den aktuella situationen avseende balanskravsresultatet. Det uppnådda negativa årsresultatet korrigeras för resultat från försäljning av inventarier. Det uppkommer efter detta ett negativt justerat balanskravsresultat för år 2017 på 1 989 kkr. Detta underskott föreslås regleras mot tidigare avsatt resultatutjämningsreserv (RUR) med 117 kkr samt hänvisas till synnerliga skäl gällande Direktionens beslut att ianspråkta tidigare balanserat eget kapital för inköp utöver budget uppgående till 1 872 kkr. Efter detta uppkommer inget negativt balanskravsresultat att reglera kommande tre år. Nerikes Brandkår har ett relativt högt eget kapital varför vår bedömning är att den föreslagna hanteringen kan vara rimlig trots att det inte är lagstiftarens mening att detta utgör synnerliga skäl. Vår bedömning är att det fortsatt efter användning av balanserat resultat finns tillräckligt eget kapital i förhållande till verksamhetens framtida behov.

Building a better
working world

Placerade medel

Under särskilt avsnitt redovisas den aktuella placeringssituationen med tillhörande nyckeltal avseende t.ex. avkastning och genomsnittlig löptid. Under hösten 2010 antogs en uppdaterad finanspolicy. Vår granskning påvisar inte några avvikelser.

4.2 Resultaträkning

Vår granskning av resultaträkningen har syftat till att fastställa:

- att den är uppställd i enlighet med kommunala redovisningslagen,
- att intäkter och kostnader är rätt periodiserade,
- att den överensstämmer med förbundets bokföring samt
- att noter och övriga upplysningar lämnats i tillräcklig omfattning.

Noteringar:

Enligt lämnad prognos efter delårsbokslutet per 2017-07-31 bedömdes att året skulle sluta med ett underskott på -3 739 kkr. Årets utfall blev ett underskott på -1 578 kkr, således en väsentlig avvikelse. Orsaken till prognosavvikelsen beror på både lägre kostnadsutfall och högre intäkter. Man anser själva att det troligen beror på allmän försiktighet i prognosen varvid man överdriver risken för kostnader och underskattar intäkterna. Vi bedömer att man behöver se över rutinen vid upprättande av prognoser för att försöka komma till ett mera rättvisande resultat så att prognosen kan utgöra ett styrverktyg för verksamhetsuppföljningen.

Budgeterat resultat för året uppgick till -436 kkr och utfallet blev således till slut -1 578 kkr. Den främsta anledningen till avvikelsen är de beslut som Direktionen fattat under året om att bevilja inköp utanför budget avseende rök- och sambandsradio samt material för säkert arbete på väg. Dessa kostnader uppgår till 1 872 kkr. Direktionen beslutade att dessa inköp skulle finansieras genom att ianspråkta de tidigare balanserade överskott som redovisas i eget kapital. De aktuella förhållandena har belysts i årsredovisningen på ett bra sätt, bl.a. på sidan 20 "Ekonomisk översikt".

Vi har inte noterat några väsentliga avvikelser avseende resultatredovisningen. Vi bedömer att resultaträkningen ger en i allt väsentligt rättvisande bild av årets intäkter, kostnader och resultat samt innehåller de upplysningar som krävs.

4.3 Balansräkning

Vår granskning av balansräkningen har syftat till att fastställa:

- att den är uppställd i enlighet med kommunala redovisningslagen,
- att tillgångar, avsättningar och skulder existerar, tillhör förbundet och är fullständiga,
- att värdering skett enligt kommunala redovisningslagen och god redovisningssed,
- att ingående balanser överensstämmer med föregående års utgående balanser,
- att den överensstämmer med förbundets bokföring samt
- att noter och övriga upplysningar lämnats i tillräcklig omfattning.

Building a better
working world

Noteringar:

Inga väsentliga avvikelser har noterats avseende balansräkningens poster.

Vi bedömer att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, eget kapital, avsättningar och skulder. Värderingen bedöms korrekt och upplysningar har lämnats i tillräcklig omfattning.

4.4 Finansieringsanalys

Vår granskning av finansieringsanalysen har syftat till att fastställa:

- att den är uppställd i enlighet med kommunala redovisningslagen,
- att den överensstämmer med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen samt
- att noter och övriga upplysningar lämnats i tillräcklig omfattning

Noteringar:

Vi bedömer att finansieringsanalysen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av förbundets finansiering och investeringar samt att upplysningar har lämnats i tillräcklig omfattning.

4.5 Redovisningsprinciper och noter

Vår granskning av redovisningsprinciper och noter har syftat till att fastställa:

- att dessa är lämnade och uppställda i enlighet med kommunala redovisningslagen och övriga normgivande organ samt
- att lämnade detaljupplysningar är korrekta och i överensstämmelse med annan information i övriga delar av årsredovisningen

Noteringar:

Vi bedömer att lämnade upplysningar om redovisningsprinciper och i noter i allt väsentligt överensstämmer med lag och gällande normgivning samt att uppgifterna överensstämmer med övrig information i årsredovisningen.

5. Övriga frågor

Inga övriga frågor har noterats i samband med bokslutsgranskningen. För bokslutet har ändamålsenliga underlag upprättats för att beskriva ingående poster, beräkningar och analyser av utfall.

Revisionsrapport

Granskning av tillsynsverksamheten

Nerikes Brandkår

2017-10-30

Anders Pålhed

1.	Sammanfattning	3
2.	Inledning.....	5
3.	Syfte	6
3.1	Metod.....	6
3.2	Avgränsning	6
4.	Lagar och föreskrifter.....	7
4.1	Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO)	7
4.2	Föreskrifter och allmänna råd.....	8
5.	Polycys och riktlinjer mm fastställda av Direktionen.....	9
5.1	Handlingsprogram enligt LSO 2016-2019.....	9
5.2	Övriga interna riktlinjer, instruktioner eller planer.....	10
6.	Tillsynsverksamheten hos Nerikes Brandkår	11
6.1	Rutiner för planering och genomförande.....	11
6.2	Planerade och genomförda tillsyner	12
7.	Uppföljning och utvärdering	13
8.	Slutsats och rekommendationer.....	14

1. Sammanfattning

Nerikes Brandkår bedriver, som ett av sina uppdrag inom det olycksförebyggande området, tillsynsverksamhet i enlighet med Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO). Under de senare åren har genomförda tillsyner minskat i antal vilket förklaras av dels längre tidsåtgång för varje tillsyn men också av resursbrist efter större personalomsättning inom den olycksförebyggande avdelningen.

Revisionen i Nerikes Brandkår har därför givit EY i uppdrag att granska hur man inom Nerikes Brandkår planerar tillsynsverksamheten så att val av objekt m.m. görs för att uppnå ett optimalt förebyggande brandskydd där lokala förutsättningar beaktas t.ex. fler förebyggande insatser där insattiderna vid brand är som längst.

Syftet är att granska om det finns ändamålsenliga, beslutade och kommunicerade riktlinjer m.m. för hur tillsynsverksamheten ska planeras och genomföras hos Nerikes Brandkår så att personalen, inkl. nyanställda, utför den prioriterade tillsynen i enlighet med LSO. Dessutom undersöker vi om tillsynsverksamheten hos Nerikes Brandkår sker i enlighet med dessa riktlinjer och i överensstämmelse med LSO. Följande revisionsfrågor har särskilt belysts:

- Vilka övergripande riktlinjer och planer finns inom Nerikes Brandkår?
- Hur är dessa kommunicerade?
- Har tillsynsverksamheten genomförts enligt plan?
- Hur sker uppföljning och kontroll?

Granskningen har genomförts i form av genomgång av aktuella styrdokument, riktlinjer, lagtext och annan dokumentation samt genom intervju med Ulf Smedberg (ansvarig för den olycksförebyggande verksamheten).

Granskningen avser aktuella förhållanden under 2017 och gör inga bedömningar av innehållet i och själva resultatet av de genomförda tillsynerna.

Sammantaget bedömer vi att Nerikes Brandkår har övergripande planer och riktlinjer för sin inriktning av tillsynsverksamheten genom det fastställda handlingsprogrammet. Då både lagen och handlingsprogrammet är relativt övergripande till sitt innehåll krävs ytterligare mera detaljerade och operativa instruktioner och planer som stöd för det löpande genomförandet av tillsynsarbetet. I nuläget utgör registret över samtliga tillsynsobjekt, som finns i verksamhetssystemet Daedalos, den enda dokumenterade planen över tillsynsverksamheten, t.ex. hämtas här de intervall med vilka tillsyn ska ske. Vi kan dock inte se någon dokumentation över vilka överväganden som görs vid valet av olika tillsynsintervall, som underlag för planeringen, och heller inte över prioriteringen av vilka objekt som får tillsynsbesök under året i det nuvarande läget med resursbrist. Det är därför svårt att helt korrekt utvärdera om tillsynen genomförts så att hela Nerikes Brandkårs område fått ett likvärdigt och tillfredsställande skydd mot olyckor.

Baserat enbart på geografisk plats för de genomförda och kvarvarande tillsynerna ser vi att en större andel av de hittills genomförda tillsynerna avser Örebro tätort med näraliggande områden.

Uppföljning och utvärdering av tillsynsarbetet sker på en övergripande nivå i enlighet med de målsättningar som angetts i handlingsprogrammet. Samtliga uppföljningar behandlas av Direktionen och deras beslut protokolleras.

Registret i verksamhetssystemet Daedalos utgör grunden för den operativa planeringen av tillsynsarbetet och måste därför alltid vara uppdaterat för att kunna ge tillförlitliga underlag. Det vore önskvärt att söka finna en informell informationsgivning enligt överenskommelse med t.ex. medlemskommunerna på ett mera regelmässigt och planerat sätt för att säkerställa att registren alltid är uppdaterade med förändringar i medlemskommunerna.

Vi noterar också ett högt personberoende i planeringen av det operativa tillsynsarbetet då mycket av bedömningar och inriktningar baseras på chefen för olycksförebyggande avdelningens personliga kunskap och insats. Som en följd av detta är sårbarheten hög.

Vi rekommenderar att planeringen av det operativa tillsynsarbetet dokumenteras skriftligt så att bedömningar och prioriteringar bättre kan utläsas både av de som ska genomföra arbetet och av de som utvärderar i efterhand. Detta ger också möjlighet för andra att utföra planeringsuppgifter utifrån likvärdiga bedömningsgrunder varför personberoendet skulle bli mindre.

2. Inledning

Nerikes Brandkår bedriver, som ett av sina uppdrag inom det olycksförebyggande området, tillsynsverksamhet, informerar och utbildar för att förebygga risker i samhället, allt i enlighet med Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO). Under de senare åren har planerade och genomförda tillsyner minskat i antal vilket förklaras av dels längre tidsåtgång för varje enskild tillsyn men också av resursbrist inom Nerikes Brandkår efter större personalomsättning inom den olycksförebyggande avdelningen. Det minskade antalet tillsyner har också medfört att intäkterna minskat i förhållande till budget. En översyn av taxesättningen för tillsynsverksamheten pågår då man önskar uppnå en verksamhet med bättre självkostnadstäckning. Antalet utförda tillsyner i förhållande till planerade tillsyner har under de senare åren varit:

År	Planerade	Genomförda
2012	400	548
2013	550	440
2014	440	450
2015	450	323
2016	350	248

Tillväxten inom Nerikes Brandkårs geografiska område fortsätter både genom befolkningsökningar men också genom att nya medlemskommuner tillkommer. Antalet objekt som omfattas av krav på tillsyn ökar således också. Som en effekt av minskade resurser för tillsynsverksamheten uppstår ett allt större behov av prioriteringar så att de mest nödvändiga tillsynerna blir genomförda. Sker prioriteringar så att alla delar av förbundets område får nödvändiga tillsynsinsatser utifrån behov?

Revisionen i Nerikes Brandkår har givit EY i uppdrag att granska hur man inom Nerikes Brandkår planerar tillsynsverksamheten så att val av objekt m.m. görs för att uppnå ett optimalt förebyggande olycksrisksskydd där lokala förutsättningar beaktas t.ex. fler förebyggande insatser där insatstiderna vid brand är som längst.

3. Syfte

Revisorerna skall bl.a. pröva om väsentliga förvaltningsfrågor hanteras på ett tillfredsställande sätt inom Nerikes Brandkår. Som underlag för dessa provningar ligger revisionsplanen där de väsentliga riskerna definierats.

Denna granskningsrapport utgör underlag för revisorernas bedömning av en av de väsentliga revisionsfrågor som identifierats i planeringen. Syftet är att granska om det finns ändamålsenliga, beslutade och kommunicerade riktlinjer m.m. för hur tillsynsverksamheten ska planeras och genomföras hos Nerikes Brandkår så att personalen, inkl. nyanställda, utför den prioriterade tillsynen i enlighet med LSO. Dessutom undersöker vi om tillsynsverksamheten hos Nerikes Brandkår sker i enlighet med dessa riktlinjer och i överensstämmelse med LSO. Följande revisionsfrågor har särskilt belysts:

- Vilka övergripande riktlinjer och planer finns inom Nerikes Brandkår?
- Hur är dessa kommunicerade?
- Har tillsynsverksamheten genomförts enligt plan?
- Hur sker uppföljning och kontroll?

3.1 Metod

Granskningen har genomförts i form av genomgång av aktuella styrdokument, riktlinjer, lagtext och annan dokumentation samt genom intervju med Ulf Smedberg (ansvarig för den olycksförebyggande verksamheten).

3.2 Avgränsning

Granskningen avser aktuella förhållanden under 2017 och gör inga bedömningar av innehållet i och själva resultatet av de genomförda tillsynerna.

4. Lagar och föreskrifter

4.1 Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO)

Lag om skydd mot olyckor (LSO) trädde ikraft 1 januari 2004 då den äldre räddningstjänstlagen samtidigt upphörde att gälla. Den övergripande skillnaden mellan dessa regelverk är främst att den nya lagen är målinriktad medan den tidigare lagen var mera detaljreglerande. LSO innehåller regler för räddningstjänst i stort och omfattar både de enskildas och kommunernas skyldigheter. Att LSO är mera övergripande och målinriktad framgår av vissa paragrafer i lagen. T.ex. anges syftet med reglerna inledningsvis som *"1 kap. 1§ Bestämmelserna i denna lag syftar till att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö med ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor"*.

De skyldigheter som föreligger för den enskilde anges i 2 kap. 2§ som *"Ägare eller nyttjanderättshavare till byggnader eller andra anläggningar skall i skälig omfattning hålla utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka och i övrigt vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att förhindra eller begränsa skador till följd av brand"*. I 2 kap 3§ anges mer långtgående krav på de ägare där man, med hänsyn till risken för brand och konsekvenserna av det, kan ställa särskilda krav på en kontroll av brandskyddet. En sådan ägare ska lämna en skriftlig redogörelse för brandskyddet. Vid anläggningar där verksamheten innebär fara för att en olycka ska orsaka allvarliga skador på människor eller miljö är man skyldig att i skälig omfattning hålla eller bekosta beredskap med personal och egendom och även vidta övriga nödvändiga åtgärder för att förhindra eller begränsa sådana skador.

Kommunernas skyldighet enligt LSO anges i 3 kap 1§ som *"För att skydda människors liv och hälsa samt egendom och miljön skall kommunen se till att åtgärder vidtas för att förebygga bränder och skador till följd av bränder samt, utan att andras ansvar inskränks, verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder. Kommunen skall ta till vara möjligheterna att utnyttja varandras resurser för förebyggande verksamhet"*. Kommunens skyldigheter har till viss del delegerats till kommunalförbundet Nerikes Brandkår att genomföra. I denna verksamhet utför således Nerikes Brandkår myndighetsutövning. I 3 kap. 3§ anges att kommunalförbundet ska ha ett handlingsprogram för förebyggande verksamheten i vilken det ska anges mål samt de risker för olyckor som finns inom kommunalförbundets område. Det ska i handlingsprogrammet också framgå hur den förebyggande verksamheten är ordnad och hur den planeras. Handlingsprogrammet ska antas av kommunalförbundets Direktion för varje ny mandatperiod.

I kommunens skyldigheter enligt LSO (här delegerat till Nerikes Brandkår) ingår också att i brandförebyggande syfte ansvara för att rengöring (sotning) sker av fasta förbränningsanordningar och tillhörande rökkanaler. Detta gäller även imkanaler i restauranger, storkök och liknande. Denna del av verksamheten berörs inte ytterligare i denna granskningsrapport.

Kommunen får enligt 5 kap. 4§ besluta om att en avgift ska tas ut för tillsynsbesöket. Ett arbete pågår för tillfället hos Nerikes Brandkår med att ta fram en ny konstruktion

av taxesättningen för tillsynerna vilken kommer att lämnas till respektive medlemskommun för beslut. Kommunen genom kommunalförbundet får också meddela nödvändiga förelägganden och förbud som framkommer vid genomförda tillsyner.

I 5 kap. anger lagen att tillsyn över efterlevnanden av LSO, och föreskrifter som meddelas med stöd av lagen, utövas av kommunen inom kommunens område (här delegerat av medlemskommunerna till Nerikes Brandkår), av länsstyrelsen inom länet samt av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) för den centrala tillsynen.

4.2 Föreskrifter och allmänna råd

Då lagstiftningen är relativt allmänt hållen och mera inriktad på målsättningar än detaljstyrning har vissa frågeställningar preciserats genom föreskrifter och allmänna råd som fastställts med stöd av Lag om skydd mot olyckor. Dåvarande Statens räddningsverk, numera MSB, har i föreskriften SRVFS 2003:10 i detalj angivit vilka objekt som omfattas av kravet på skriftlig redogörelse. Enligt bilaga till denna föreskrift anges följande huvudgrupper av verksamheter som exempel på sådana som har ett lagstiftat krav på att upprätta en skriftlig redogörelse för brandskyddet:

- Vård, omsorg och kriminalvård m.m.
- Förskoleverksamhet, skolverksamhet eller skolbarnomsorg
- Hotell och andra tillfälliga boenden
- Samlingslokaler m.m.
- Industrier
- Byggnader/anläggningar med stora kulturhistoriska värden
- Byggnader/anläggningar vars utformning innebär stor risk för allvarliga skador vid brand

Statens räddningsverk (numera MSB) har också utfärdat allmänna råd och kommentarer i SRVFS 2004:4 med anledning av sina föreskrifter om skriftlig redogörelse för brandskyddet. I dessa allmänna råd anges mera specifikt vad man avser med olika begrepp m.m.

5. Policys och riktlinjer mm fastställda av Direktionen

5.1 Handlingsprogram enligt LSO 2016-2019

Nerikes Brandkår har upprättat ett handlingsprogram för verksamhetsåren 2016 till 2019 vilket fastställts av Direktionen 2016-04-07. Detta finns att läsa på den externa hemsidan under "Styrande dokument".

Handlingsprogrammet innehåller en övergripande beskrivning av Nerikes Brandkår, dess visioner och målsättningar i stort, riskbeskrivning, beskrivning av den olycksförebyggande verksamheten, beskrivning av den operativa organisationen och förmågan samt om samverkan med andra räddningstjänster. Avslutningsvis beskrivs kort vilken uppföljning och utvärdering man gör avseende verksamheten enligt handlingsprogrammet.

De inriktningsmål som beslutats och som framgår av bl.a. handlingsprogrammet som direkt eller indirekt berör tillsynsverksamheten är;

- Verksamheten bedrivs effektivt, miljömedvetet och i största möjliga samverkan utifrån medborgarnas behov
- Människor som bor eller vistas i våra medlemskommuner känner sig trygga och har ett likvärdigt skydd mot olyckor
- Medborgarna har förmågan att själva förebygga och minska effekterna av oönskade händelser

På sidorna 13 till 18 i handlingsprogrammet beskrivs specifikt den förebyggande verksamheten inom Nerikes Brandkår. Man redovisar bl.a. sitt planerade arbete med olycksundersökningar för att utreda orsaker och genomförandet av räddningsinsatsen m.m. för att kunna dra viktiga slutsatser för framtida lärdomar. Dessa kommuniceras via intranätet och delges berörda enheter och externa samverkansparter. Nerikes Brandkår erbjuder också olika typer av utbildningar till allmänheten, offentliga verksamheter, företag och andra för att verka för spridning av kunskap och skapa ett positivt tänkande kring förebyggande verksamhet.

I ett avsnitt redogör man för arbetet med tillsyn enligt LSO. Man beskriver de lagstiftade skyldigheterna som beskrivits ovan under avsnitt 4. Syftet med den skriftliga redogörelsen av brandskyddet är att förtydliga den enskildes egna ansvar och att den är en del i Nerikes Brandkårs beslutsunderlag vid planering av tillsynerna. Utifrån den skriftliga redogörelsen, och med hänsyn till övrig kunskap som finns om objekten, bedömar man behovet av tillsyn genom platsbesök. Oavsett om det är ett krav på att upprätta en skriftlig redogörelse eller inte kan det bli aktuellt med ett tillsynsbesök.

När ett tillsynsbesök beslutats genomförs dessa enligt en sjustegsmodell med följande steg;

- Byggnad eller anläggning
- Kartläggning av objektet
- Vad ska skyddas (liv, hälsa, egendom, miljö)
- Riskbild och scenarier
- Byggnadens brandskydd
- Skyddas det som ska skyddas?
- Krav på åtgärder

Om resultatet av tillsynsbesöket visar att brandskyddsnivån är för låg får man återkommande tillsynsbesök. Nerikes Brandkår upprätthåller ett register över tillsynsobjekten som utgör grunden för tillsynsplaneringen. Detta register finns idag i verksamhetssystemet Daedalos.

Nerikes Brandkårs information ska ge service och sprida kunskap för att förebygga olyckor och därmed bidra till ett tryggare samhälle och leda till ett högt förtroende för räddningstjänsten. Den externa hemsidan är de viktigaste informationskanalen för detta. Även annonsering m.m. kan förekomma för att sprida information till allmänheten. På hemsidan finns t.ex. information om, och tillämpliga underlag, den skriftliga redogörelsen för brandskyddet.

Det olycksförebyggande arbetet sker i nära samarbete med medlemskommunerna. Det sker genom god kommunikation och upprätthålls bäst genom kontinuerliga träffar i bl.a. arbetsgrupper.

Uppföljning och utvärderingen utifrån handlingsprogrammets inriktningsmål sker genom att den årliga budgeten och angivna prestationsmål anpassas till dessa. Måluppfyllelsen och eventuella avvikelser presenteras i delårsbokslut och årsbokslut vilka behandlas och beslutas av Direktionen. Intern kontroll utvärderas årligen genom en kontrollplan som Direktionen tar del av och beslutar om. Man anger i handlingsprogrammet också att de egna revisorerna följer upp verksamheten i kommunalförbundet men vi vill påpeka att revisorerna inte är en del av den interna kontrollen eller löpande förvaltningen av kommunalförbundet och därför inte borde anses ingå i Nerikes Brandkårs uppföljning och utvärdering.

5.2 Övriga interna riktlinjer, instruktioner eller planer

Utöver ovanstående beskrivna handlingsprogram finns inga ytterligare fastställda interna riktlinjer, instruktioner eller skriftliga planer avseende tillsynsarbetet enligt LSO. Då både lagstiftningen och handlingsprogrammet är relativt allmänt hållna och i avsaknad av mera detaljerade planer kommer det löpande arbetet att i större utsträckning bli beroende av enskilda tjänstemäns egna bedömningar. I huvudsak är det den ansvarige chefen för den förebyggande verksamheten som avgör inriktningen och planeringen av tillsynsarbetet baserat på sin kunskap och erfarenheter.

6. Tillsynsverksamheten hos Nerikes Brandkår

6.1 Rutiner för planering och genomförande

Inom tillsynsverksamheten är man i nuläget fyra heltidsanställda men har begränsade resurser dels p.g.a. sjukskrivning men också genom all den utbildningstid som åtgår för den nya personalen. Man genomför rekrytering av ytterligare en person och hoppas med det att vara fem heltidstjänster till nästa år. Som en följd av resursbristen har antalet genomförda tillsyner blivit färre än önskat även för år 2017. En god planering och prioritering av de resurser som finns till hands blir särskilt viktigt i dessa bristsituationer.

Tillsynsverksamheten genomförs i enlighet med den lagstiftning som finns i Lag om skydd mot olyckor (LSO) där bl.a., det av Nerikes Brandkårs direktion, fastställda handlingsprogram utgör en obligatorisk del. Lagen innehåller inga detaljerade krav på hur denna verksamhet konkret ska planeras och genomföras varför Nerikes Brandkårs egen tolkning av lagreglerna i övergripande verksamhetsplaner och i detaljerade inriktningar blir väsentliga. Handlingsprogrammet innehåller också i stort sett främst övergripande visioner och målsättningar och innehåller inga konkreta planer för det löpande tillsynsarbetet. Vad vi kunnat förstå vid samtal med ansvarig för den förebyggande avdelningen finns det inget mera konkret beskrivet i skriftliga planer för tillsynsverksamheten. Det blir därmed beroende av ansvarig personals egna bedömningar av vilken omfattning och inriktning tillsynsverksamheten ska ha under den aktuella perioden. Som en följd av detta blir uppföljningen av planerad verksamhet mot verkligt utfall svår att göra. Dessutom uppkommer ett stort personberoende som kan medföra problem om denne inte längre finns att tillgå.

Den operativa planering av tillsynsverksamheten som görs hos Nerikes Brandkår sker i verksamhetssystemet Daedalos som innehåller registret över de objekt som omfattas av tillsynsverksamheten. I detta register finns uppgifter om objekten klassificerat utifrån verksamhetstyp, adresser, tillsynskrav m.m. samt också uppgifter om de intervall med vilka tillsyn ska ske. Dessa tidsintervall genererar en plan för vilka objekt som är aktuella för tillsyn under specifik tidsperiod. I vilken ordning som tillsynerna därefter genomförs finns det ingen plan eller instruktion för varför det blir mer upp till respektive handläggare att bestämma. Alla objekt är också prioriterade enligt A, B eller C där C har lägst prioritet och därmed är de som väljs bort först om resurserna inte räcker till. Som underlag för bedömningen av vilket tidsintervall som är lämpligt använder man dels den skriftliga redogörelsen av brandskyddet, när detta finns, dels egen historisk erfarenhet. I registret finns möjlighet att dokumentera överväganden och bedömningar men vi har inte kunnat se att det fanns sådan information. Det framgår heller inte vem som utför eller godkänner bedömningar och registreringar i systemet.

Då urvalet av tillsyner som ska genomföras under den aktuella tidsperioden är beroende av uppgifter som finns i registret måste en kontinuerlig uppdateringsprocess finnas. Det gäller både för nya och borttagna objekt liksom för de befintliga objekten. I dagsläget finns ingen specifik anmälningsprocess, lagstiftad eller informell, för att erhålla information och uppgifter om nya eller borttagna objekt. Det blir helt upp till Nerikes Brandkårs personal att genom egen kännedom om nybyggnationer och förändringar eller på indikationer från externa få uppgift om nya objekt att uppdatera registret med. Det finns därmed risk att objekt inte kommer in i registret och bli del av nödvändig tillsyn tillräckligt snabbt. Då förbundets geografiska område är stort kan det vara särskilt svårt att få information om objekt längre från de större orterna.

Chefen för den förebyggande avdelningen har själv tagit ansvaret för en fullständig genomgång av registret som innehåller ca 3 300 olika objekt. Att ensam göra denna genomgång kommer förstås att ta längre tid (bedöms färdigt ca halvåret 2018) men motiveras utifrån behovet att uppnå en likformig bedömning. Då det är den högst ansvarige som själv utför detta kommer heller ingen ytterligare kontroll och godkännande ske av uppgifterna i registret.

6.2 Planerade och genomförda tillsyner

Genom att exportera data från registret i Daedalos har vi kunnat få fram uppgifter om antalet planerade (enligt registret) tillsyner 2017, de som hittills genomförts under 2017 (t.o.m. ve 42) samt sådana som inte blivit utförda tidigare år enligt registret.

- Totalt planerade tillsyner 2017, 454 st
- Varav ännu inte genomförda (t.o.m. ve 42), 323 st
- Slutförda eller pågående (t.o.m. ve 42), 131 st
- Kvarstående med tillsynsperiod före 2017, 873 st

De flesta genomförda och pågående tillsyner avser den "vanliga" tillsynen enligt LSO 2 kap 2§ och totalt fem stycken avser tillsyn av särskilt farlig verksamhet enligt LSO 2 kap 4§. Genomförda tillsyner (totalt 131 st) fördelas geografiskt:

- Örebro, 78 st
- Kumla (inkl Odensbacken, Sköllersta, Hardemo), 12 st
- Hallsberg (inkl Pålsboda), 3 st
- Fjugesta (inkl Vintrosa, Mullhyttan), 6 st
- Laxå (inkl Hasselfors, Tiveden), 8 st
- Åmmeberg, Hammar, Åsbro (inget i Askersund), 5 st
- Nora, 5 st
- Lindsberg (inkl Frövi, Fellingsbro, Vedevåg, Guldsmedshyttan), 14 st

Av de ännu inte genomförda tillsynerna under 2017 (totalt 323 st) utgör 189 st platser utanför Örebro och 134 st inom Örebro tätort och dess direkta närhet. Vi kan alltså se att det är en större andel av de ännu inte genomförda tillsynerna under 2017 som avser objekt utanför Örebro tätort. Det är förstås svårt för en utomstående att bedöma om en rimlig spridning skett avseende genomförda tillsyner enbart baserat på det geografiska läget då varje objekt också har sina övriga specifika förhållanden att ta hänsyn till. Det är därför viktigt att det finns en dokumentation av de val som görs i valet av objekt för tillsyn.

7. Uppföljning och utvärdering

Enligt handlingsprogrammet sker uppföljning och utvärdering i delårs-, och årsboksluten samt genom det egna internkontrollprogrammet. Den externa uppföljning sker av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) via sin årsuppföljning samt via Länsstyrelsens tillsyn. De uppföljningar avseende 2017 som hittills är gjorda är delårsbokslutet per 2017-07-31 samt uppföljning av internkontroll.

I delårsrapporten framgår, av uppföljningen av prestationsmål 2017 för myndighetsutövningen, att antalet tillsyner enligt plan uppgår till 250 stycken men detta bedöms troligen inte att kunna uppnås. Avvikelsen anges bero på den höga personalomsättningen man haft. Man har även ett mål om att ta fram tryckt information, som fastighetsägare kan dela ut till nyinflyttade hyresgäster, i vilket lämnas tips om saker att tänka på och praktiska råd för att förhindra och lindra bränder. Detta mål anger man är uppnått redan nu. Det tredje målet anger att man under en 3-årsperiod ska besöka fyra bostadsområden för att ge information. Detta mål anser man inte att man kunnat utvärdera ännu utan avvaktar helåret 2017. Delårsrapporten har godkänts av Direktionen.

I uppföljningen och redovisningen av 2017 års internkontrollplan som behandlats i Direktionen i september 2017 finns ingen punkt som avser myndighetsutövningen.

MSB genomför sin årliga tillsyn av Nerikes Brandkårs arbete i förhållande till LSO genom att samla in svar på ett antal frågor. Dessa sammanställs sedan för alla räddningstjänster och publiceras. Man anger att syftet med denna sammanställning är att skapa en nationell och regionell bild över verksamheterna samt skapa en grund för länsstyrelsernas tillsyn. Ingen utvärdering är gjord av Nerikes Brandkårs tillsynsarbete enligt LSO. Under september 2017 gjorde Länsstyrelsen tillsynsbesök avseende den operativa verksamheten.

8. Slutsats och rekommendationer

Sammantaget bedömer vi att Nerikes Brandkår har övergripande planer och riktlinjer för sin inriktning av tillsynsverksamheten genom det fastställda handlingsprogrammet. Detta följer också av kraven i Lag om skydd mot olyckor. Då både lagen och handlingsprogrammet är relativt övergripande till sitt innehåll krävs ytterligare mera detaljerade och operativa instruktioner och planer som stöd för det löpande genomförandet av tillsynsarbetet. I nuläget utgör registret över samtliga tillsynsobjekt, som finns i verksamhetssystemet Daedalos, den enda dokumenterade planen över tillsynsverksamheten, t.ex. hämtas här de intervall med vilka tillsyn ska ske. Vi kan dock inte se någon dokumentation över vilka överväganden som görs vid valet av olika tillsynsintervall, som underlag för planeringen, och heller inte över prioriteringen av vilka objekt som får tillsynsbesök under året i det nuvarande läget med resursbrist. Det är därför svårt att helt korrekt utvärdera om tillsynen genomförts så att hela Nerikes Brandkårs område fått ett likvärdigt och tillfredsställande skydd mot olyckor. Baserat enbart på geografisk plats för de genomförda och kvarvarande tillsynerna ser vi att en större andel av de hittills genomförda tillsynerna avser Örebro tätort med näraliggande områden.

Uppföljning och utvärdering av tillsynsarbetet sker på en övergripande nivå i enlighet med det målsättningar som angetts i handlingsprogrammet. Uppföljningen av dess mål sker i delårs- och årsboksluten, årsuppföljning sker av MSB och utvärdering kan också ske via granskningar enligt internkontrollplanen samt genom Länsstyrelsens tillsynsbesök. Samtliga uppföljningar behandlas av Direktionen och deras beslut protokolleras.

Registret i verksamhetssystemet Daedalos utgör grunden för den operativa planeringen av tillsynsarbetet och måste därför alltid vara uppdaterat för att kunna ge tillförlitliga underlag. Vi är medvetna om att det inte finns något lagstiftad skyldighet att lämna information till Nerikes Brandkår om förändringar i tillsynsobjekten, förutom för de som omfattas av lagens krav på att lämna en skriftlig redogörelse av brandskyddet. Det vore dock önskvärt att söka finna en informell informationsgivning enligt överenskommelse med t.ex. medlemskommunerna på ett mera regelmässigt och planerat sätt för att säkerställa att registren alltid är uppdaterade med förändringar i medlemskommunerna.

Vi noterar också ett högt personberoende i planeringen av det operativa tillsynsarbetet då mycket av bedömningar och inriktningar baseras på chefen för olycksförebyggande avdelningens personliga kunskap och insats. Som en följd av detta är sårbarheten hög.

Vi rekommenderar att planeringen av det operativa tillsynsarbetet dokumenteras skriftligt så att bedömningar och prioriteringar bättre kan utläsas både av de som ska genomföra arbetet och av de som utvärderar i efterhand. Detta ger också möjlighet för andra att utföra planeringsuppgifter utifrån likvärdiga bedömningsgrunder varför personberoendet skulle bli mindre.